

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “การเตรียมการสร้างหลักประกันเพื่อการดำรงชีวิตในวัยสูงอายุของข้าราชการสังกัดสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างต่อการสร้างหลักประกันเพื่อการดำรงชีวิตในวัยสูงอายุด้านประชากรช่วยเหลือ ด้านครอบครัวเกื้อหนุน ด้านชุมชนช่วยเหลือ และด้านสังคม-รัฐ เกื้อหนุน และเพื่อศึกษาลักษณะการเตรียมการสร้างหลักประกันเพื่อการดำรงชีวิตในวัยสูงอายุ ด้านรายได้ ด้านสุขภาพ และด้านครอบครัวในการศึกษาครั้งนี้ กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ข้าราชการในสังกัดสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุตั้งแต่ 18-55 ปี จำนวน 244 คน

ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ได้นำแบบสอบถาม (Questionnaire) มาตรวจสอบความถูกต้อง และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS (Statistical Package for the Social Science) ซึ่งได้ใช้สถิติการคำนวณค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ การหาค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อแสดงอัตราส่วนของผู้ตอบแต่ละข้อคำถาม โดยใช้สูตรร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม ค่ามัชฌิมเลขคณิตหรือค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่อหาความเป็นกลางของระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการสร้างหลักประกันเพื่อการดำรงชีวิตในวัยสูงอายุ เพื่อเก็บข้อมูลจากข้าราชการ ลูกจ้าง พนักงานราชการ ในสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการหาค่าคะแนนเฉลี่ยคำตอบของแต่ละข้อ เพื่อทดสอบหาความแตกต่างระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตามโดยทดสอบค่า F-test โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนจำแนกทางเดียวหรือ 1 องค์ประกอบ โดยใช้ The One-Factor Analysis of Variance หรือ One-Way ANOVA

สรุปผลการศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่ ร้อยละ 69.3 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 32.4 มีอายุระหว่าง 36-45 ปี ร้อยละ 49.2 มีสถานภาพโสด ร้อยละ 63.5 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 40.6 มีอายุราชการน้อยกว่า 10 ปี เงินเดือนระหว่าง 10,001- 20,000 บาท และร้อยละ 48.8 เป็นข้าราชการ ระดับ 4 - 6

2. ทัศนะต่อการสร้างหลักประกันเพื่อการดำรงชีวิตในวัยสูงอายุ

ทัศนะต่อการสร้างหลักประกันเพื่อการดำรงชีวิตในวัยสูงอายุ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านประชากรช่วยตนเอง เป็นอันดับ 1 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.29 ด้านครอบครัวเกื้อหนุน เป็นอันดับ 2 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.25 ด้านสังคม - รัฐ เกื้อหนุน เป็นอันดับ 3 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.99 และด้านชุมชนช่วยเหลือ เป็นอันดับสุดท้าย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.76 ตามลำดับ

โดยเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านนั้น จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีทัศนะด้านประชากรช่วยตนเองเป็นอันดับแรก คือ มีการตรวจสุขภาพประจำปี เพื่อเป็นการดูแลสุขภาพและป้องกันปัญหาการเจ็บป่วยเบื้องต้น มีการจัดทำบัญชีค่าใช้จ่าย สามารถควบคุมรายจ่ายทำให้มีเงินเพียงพอสำหรับใช้จ่ายและเหลือเก็บ มีกิจกรรมทำบุญตักบาตรของสมาชิกในครอบครัวเป็นเกราะสำหรับปัญหาการขาดความอบอุ่นของผู้สูงอายุ การเป็นสมาชิกของชมรมผู้สูงอายุ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้มีส่วนร่วมและพัฒนาชุมชน แสดงถึงการมีศักยภาพของผู้สูงอายุ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านสื่อต่าง ๆ เพื่อแสดงความคิดเห็นต่อสังคมอย่างสม่ำเสมอ และมีการปรับเปลี่ยนทัศนคติ เพื่อยอมรับทัศนะต่อ ผู้อื่นในสังคม กลุ่มตัวอย่างมีทัศนะด้านครอบครัวเกื้อหนุนเป็นอันดับสอง คือ ครอบครัวเอาใจใส่และให้ความสำคัญในวันสำคัญของผู้สูงอายุ โดยมีจัดพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในครอบครัว มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีกิจกรรมสันทนาการ ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีกิจกรรมการออกกำลังกายที่เหมาะสม ส่งเสริมและสนับสนุนให้เป็นสมาชิกและร่วมดำเนินกิจกรรมในชุมชน ครอบครัวยังสนับสนุนให้เป็นสมาชิกการฌาปนกิจสงเคราะห์ของชุมชน และสนับสนุนข้อมูลด้านการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้สูงอายุ มีทัศนะด้านสังคม - รัฐ เกื้อหนุนเป็นอันดับสาม คือ มีทัศนะว่า รัฐบาลต้องจัดเตรียมบุคลากรให้มีความพร้อมสำหรับให้บริการผู้สูงอายุ และสร้างระบบสนับสนุนที่ส่งเสริมให้บุคคลภายนอกมาช่วยเหลือผู้สูงอายุในรูปแบบอาสาสมัคร โดยส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้อยู่กับครอบครัวมีคุณภาพและต่อเนื่องจนวาระสุดท้ายของชีวิต เตรียมการสำหรับผู้ที่จะเข้าสู่วัยสูงอายุให้มีความรู้ที่ถูกต้องในทุกเรื่องที่จำเป็น โดยส่งเสริมและจัดบริการการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิตทั้งการศึกษาในและนอกระบบการศึกษาและการศึกษาตามอัธยาศัย สนับสนุนและพัฒนากิจกรรมชมรมผู้สูงอายุและองค์กรเครือข่าย และสุดท้ายรัฐต้องส่งเสริมการผลิตและสนับสนุนสื่อทุกประเภทเพื่อสูงอายุ และมีทัศนะด้านชุมชนช่วยเหลือเป็นอันดับสี่ คือ ชุมชนให้บริการสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม จัดกิจกรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเป็นประจำ และเพื่อการ

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุในชุมชนกับชุมชนอื่น และจัดกิจกรรมเพื่อณรงค์จัดหาทุนช่วยเหลือกิจการของผู้สูงอายุในชุมชน โดยมีการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมงานด้านผู้สูงอายุ ทั้งนี้ ชุมชนต้องส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมสำหรับการสร้างรายได้ ด้านศาสนา ด้านความรู้และส่งเสริมในเรื่องสุขภาพของผู้สูงอายุในกลุ่มผู้สูงอายุ

3. ลักษณะการเตรียมการสร้างหลักประกันเพื่อการดำรงชีวิตในวัยสูงอายุ

จากการศึกษาลักษณะการเตรียมการสร้างหลักประกันเพื่อการดำรงชีวิตในวัยสูงอายุ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.74 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านสุขภาพ เป็นอันดับ 1 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.92 ด้านรายได้ เป็นอันดับ 2 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.61 และ ด้านสังคม เป็นอันดับ 3 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.55 ตามลำดับ

ซึ่งเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านนั้น กลุ่มตัวอย่างมีลักษณะการเตรียมการสร้างหลักประกันเพื่อการดำรงชีวิตในวัยสูงอายุด้านสุขภาพเป็นอันดับแรก คือ มีการเตรียมการออกกำลังกายที่เหมาะสม มีการเตรียมผู้ดูแลในยามชราภาพ มีการตรวจสุขภาพประจำปี โดยมีการเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและออกกำลังกาย การปฏิบัติตามหลัก 5 อ.คือ อาหาร อากาศ ออกกำลังกาย อารมณ์จิตใจ และอุจจาระอย่างสม่ำเสมอสูงอายุ ตลอดจนการรับประทานอาหารให้ครบ 5 หมู่ทำให้ร่างกายแข็งแรง รวมทั้งการออกกำลังกายเป็นประจำทำให้ระบบไหลเวียนโลหิต ปอด หัวใจทำงานดีขึ้นและช่วยผ่อนคลายความเครียด มีการเตรียมการด้านรายได้เป็นอันดับสอง คือ กลุ่มตัวอย่างมีการเตรียมการออมและเตรียมหลักประกันเพื่อประกอบอาชีพอิสระในวัยสูงอายุ มีการเตรียมการออมและวางแผนการใช้จ่ายก่อนเกษียณอายุ มีการเตรียมที่จะทำงานภาคเอกชนหลังเกษียณอายุ และมีการเตรียมการฝึกอบรมด้านวิชาชีพเพื่อประกอบอาชีพในการเสริมรายได้สำหรับวัยสูงอายุ และมีการเตรียมการด้านสังคมเป็นอันดับสาม คือ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกของชมรมผู้สูงอายุ การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมโดยการดำเนินกิจกรรมและมีบทบาทในสังคม การเสนอตัวเองต่อสังคมในการมีส่วนร่วมในโอกาสต่างๆ และการปรับปรุงตนเองให้ผู้รับข้อมูลข่าวสารเพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

จากการศึกษาเรื่อง “การเตรียมการสร้างหลักประกันเพื่อการดำรงชีวิตในวัยสูงอายุของข้าราชการสังกัดสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี” ผู้ศึกษาได้ประมวลผลการศึกษาเป็นข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นแนวทางในการเตรียมการสร้างหลักประกันเพื่อการดำรงชีวิตในวัยสูงอายุ ดังนี้

1. ระดับนโยบาย สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ควรกำหนดนโยบายให้ข้าราชการในสังกัดตระหนักถึงการเตรียมการสร้างหลักประกันเพื่อการดำรงชีวิตในวัยสูงอายุ คือ ต้องมีการเตรียมตัว เพื่อยอมรับและปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ สังคม และสิ่งแวดล้อมของสังคม ผู้สูงอายุได้อย่างมีความสุข โดยโครงการ “การเตรียมการหลังเกษียณอายุราชการ” ให้แก่ข้าราชการที่มีอายุระหว่าง 55- 59 ปี

2. ระดับปฏิบัติ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี โดยฝ่ายสวัสดิการและเจ้าหน้าที่สัมพันธ์ ควรดำเนินการรณรงค์ให้ข้าราชการ ลูกจ้าง และพนักงานราชการในสังกัด ให้ความสำคัญในการเตรียมการเพื่อดำรงชีวิตในสังคมเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ โดยกำหนดเป็นโครงการ ดังนี้

1. โครงการ “สัปดาห์แห่งการออม”
2. โครงการฝึกอาชีพให้ความรู้แก่ผู้ที่จะเกษียณอายุ
3. โครงการส่งเสริมสุขภาพ โดยการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับวัยก่อนเกษียณ

เช่น การฝึกโยคะ และ

4. การให้ความรู้สำหรับการปรับตัวในสังคมในวัยหลังการเกษียณอายุราชการ ทั้งนี้ควรดำเนินการหรือเตรียมการก่อนการเกษียณอายุราชการ 4-5 ปี

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรดำเนินการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 55- 59 ปี เพราะอยู่ในช่วงวัยที่จะเข้าสู่วัยสูงอายุ ซึ่งจะทำได้ผลการศึกษาที่มีคุณภาพมากกว่านี้

2. ควรดำเนินการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพรับราชการในส่วนภูมิภาค ซึ่งอาจจะได้ผลการศึกษาที่แตกต่างจากที่ศึกษาในส่วนกลาง